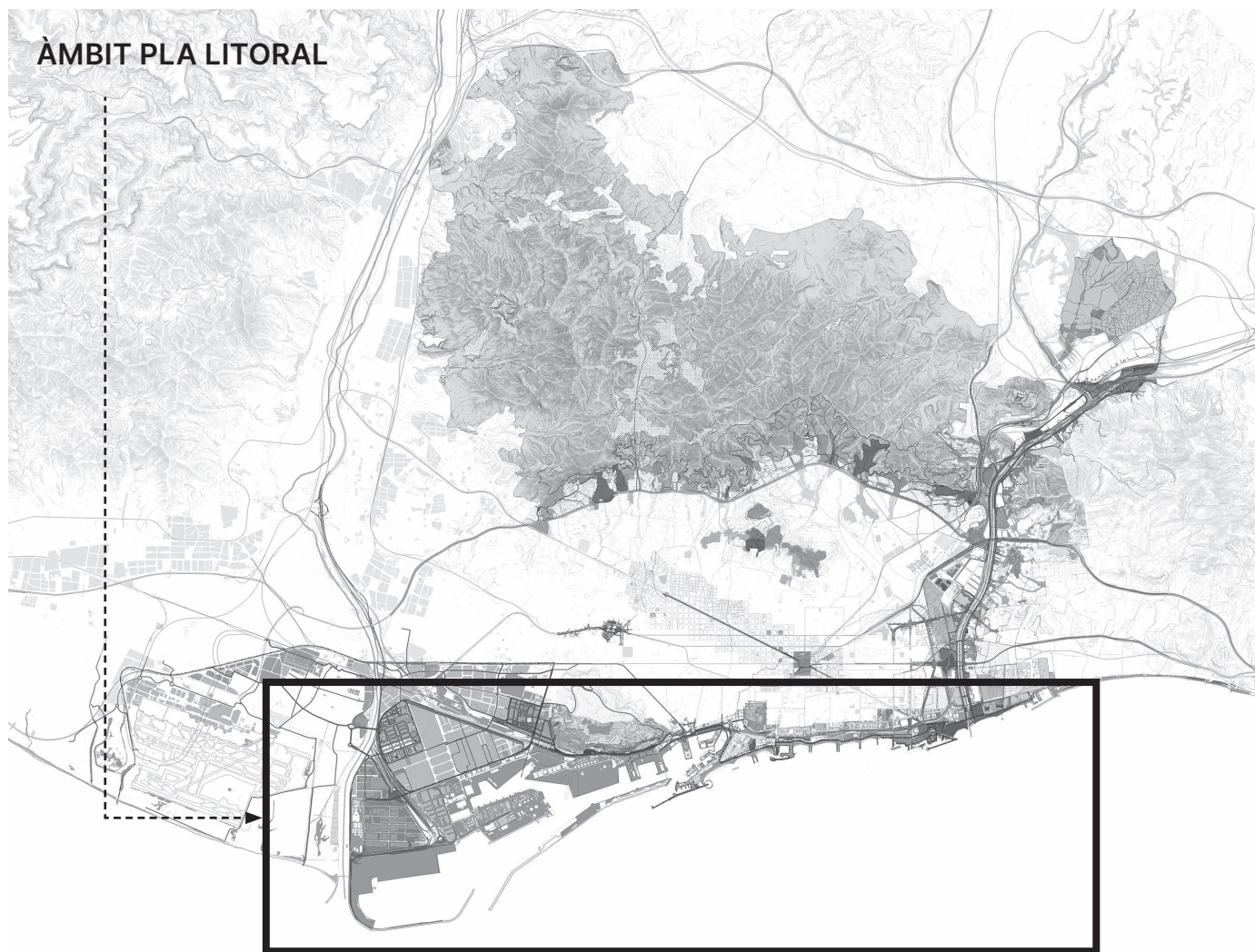

Pla Litoral

Pla estratègic dels espais
litorals de la ciutat

ÍNDEX

1. **Context**

2. **Oportunitat**

3. **Estratègies i projectes**

4. **Participació ciutadana**

6. **Tramitació i vigència del Pla**

Pla Litoral

El Pla Litoral planteja una aproximació al litoral a partir d'una visió integral i transversal que permeti copsar-ne les fortaleeses, febleses, amenaces i oportunitats, i dur a terme accions i projectes que el transformin en un àmbit cada cop més habitable, sostenible i arrelat. El Pla, elaborat per l'Oficina estratègica de l'àmbit litoral i Barcelona Regional, té l'horitzó temporal de 10 anys i es desplega a través de 61 projectes que s'ordenen en diferents àmbits d'intervenció.

Aquests darrers anys Barcelona ha executat projectes importants d'obertura de la ciutat al mar que han convertit el litoral barceloní en un element icònic amb una imatge turística i comercial de primer ordre. No obstant això, el model de transformació del litoral avui mostra símptomes d'esgotament degut, entre altres, al model econòmic que s'ha imposat al litoral, a la tendència a la segregació socioespacial i l'existència de dinàmiques de gentrificació, a la pèrdua d'activitats tradicionalment relacionades amb la mar i a la implantació d'usos privatis en espais de caràcter públic. A més, ha faltat una visió conjunta de tot el front marítim de la ciutat i les intervencions han deixat espais que, encara avui, resten per repensar i integrar.

El Pla estratègic dels espais del litoral de la ciutat, o Pla Litoral, esdevé un instrument que té com a principal objectiu que la ciutat reconquereixi el front litoral com a espai públic de qualitat, obert i gaudit per tota la ciutadania, fent-ho de manera consensuada i amb la necessària complicitat de tots els agents per definir un nou model de futur per a aquest àmbit de la ciutat.

1 Context

El front litoral: un àmbit en permanent transformació

Des dels seus inicis, la història de Barcelona ha estat íntimament lligada al mar. La línia de costa s'ha anat transformant al llarg del temps passant d'un paisatge de llacunes i maresmes a un de fortament antropitzat, amb predomini d'instal·lacions industrials al segle XIX, fins a arribar al front urbà consolidat que coneixem avui en dia. Obrir Barcelona al mar ha estat, sense cap mena de dubte, un dels grans reptes i assoliments de les polítiques municipals dels darrers 40 anys. Des dels anys vuitanta fins a principis del segle XXI, Barcelona ha transformat més de 15 km de litoral a través de grans operacions urbanístiques impulsades per esdeveniments internacionals com els Jocs Olímpics de 1992 i el Fòrum de les Cultures de 2004, consolidant així una nova façana cap al mar. Les transformacions realitzades durant aquest període van respondre a projectes de rehabilitació de gran magnitud i a una nova planificació de la ciutat que s'entenia per primera vegada en estreta relació amb el mar que la limita.

La transformació de Barcelona no ha estat un fet aïllat. En altres ciutats del món, l'inici del període postindustrial, marcat per la progressiva desindustrialització de les ciutats, va provocar que les zones portuàries experimentessin un èxode progressiu de les seves indústries, alliberant grans extensions de sòl urbà i posant sobre la taula la possibilitat que la ciutat se n'apropriés, o s'en reapropriés en alguns casos. A partir d'aquest moment, les ciutats van començar un període intens de reflexions al voltant del planejament i dels nous usos atribuïbles a les zones portuàries i al front litoral que han anat evolucionant al llarg dels anys. Aquesta evolució ha anat focalitzant-se en diferents punts d'interès, des d'una recuperació d'aquests espais orientada a l'oci i que utilitza els llocs històrics per promocionar la imatge de la ciutat, freqüentment implementada a través de col·laboracions públiques-privades, fins a la darrera generació de fronts litorals, que pren com a punt de mira la gent i l'essència del lloc i que plantegen el repte de resoldre les necessitats de les ciutats.

El litoral de Barcelona als anys '50 (fotografia aèria) amb la línia de riba actual (en groc). La transformació del litoral i la seva artificialització és molt evident.

La necessitat d'un nou model per a Barcelona

El litoral barceloní ha esdevingut un element icònic de la ciutat i una imatge turística i comercial de primer ordre. La seva transformació no només abasta la zona portuària, com ha passat en altres ciutats, sinó que s'estén a les seves platges i la seva zona de contacte directe amb el mar. Aquest doble vessant, de port i platges, dota de personalitat única a la transformació que s'ha produït a la nostra ciutat.

Les actuacions dutes a terme durant els anys 80 i 90 han permès obrir la ciutat al mar i apropar el mar a la ciutadania. S'ha dotat a la ciutat d'un litoral que avui en dia resulta indissociable de la seva identitat que ha esdevingut una referència a escala internacional, tant en el que com en el com. I ara toca passar de la reflexió sobre el continent a parar esment en les demandes de la gent i pensar la manera d'atendre-les de manera eficaç i sostenible. Es parteix d'una base bona, un territori fronterer que la ciutadania ha anat fent seu, però en diversos punts està inacabat. D'altra banda, i hi ha usos i activitats—alguns d'ells conflictius—que no s'havien plantejat quan es va dissenyar la transformació. El nostre litoral està evolucionant tendencialment, però no necessàriament cap a un paradigma més virtuós.

En aquesta cruïlla, escau a la ciutat postular el model que vol per al seu front litoral. Un nou model focalitzat en la capacitat de les persones per a donar vida a l'espai urbà i molt menys en els grans projectes arquitectònics o la construcció de noves infraestructures. En la regeneració de l'espai i de la recerca de fórmules que augmentin la seva rendibilitat social, a través de nous usos i recursos que encoratgin noves maneres de gestió i generin, alhora, noves oportunitats per a la recuperació de la maritimitat de la ciutat. En la consideració del front litoral com un sistema marítim-terrestre que també forma part integrant del medi ambient i que per tant ha de ser preservat. En la resiliència física i econòmica d'aquest àmbit, més enllà dels efectes dels cicles econòmics globals.

Cal mirar al litoral de la ciutat amb una nova visió integral i transversal per copsar lúcidament les seves fortaleces, febleses, amenaces i oportunitats i dur a terme accions i projectes que el transformin en un àmbit cada cop més habitable, sostenible i arrelat. La ciutat vol reconquerir el front litoral com a espai públic de qualitat, obert i gaudit per tota la ciutadania, i vol aconseguir-ho amb la necessària complicitat de tots els actors clau d'aquest territori únic.

Transformació urbanística del moll de la Fusta (arxiu fotogràfic de Barcelona Regional).

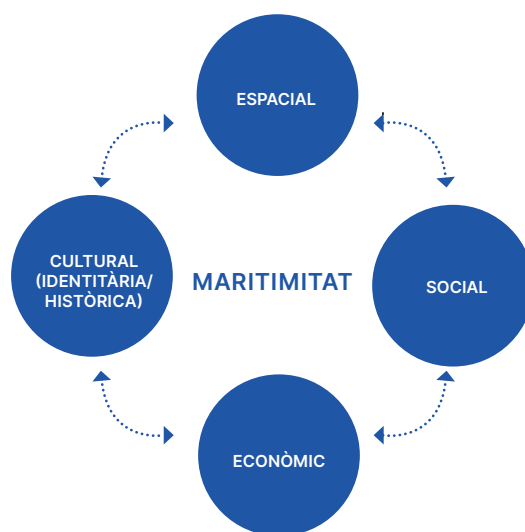
La maritimitat com a Leitmotiv

La maritimitat és un concepte molt complex. Segons els pensadors francesos Péron i Rieucan, parlar de maritimitat és reflexionar sobre les construccions socials i culturals que han estat desenvolupades pels grups humans per organitzar les seves relacions amb el mar, per protegir-se'n, per socialitzar-la, per demarcar-la i per estimar-la. Aquestes construccions estan ancorades en la profunditat històrica, però al mateix temps són evolutives. Així, la maritimitat aboca a la reflexió sobre la relació entre el present i el passat, des d'una perspectiva de comprensió de les reconversions d'allò que és marítim, en relació amb les aspiracions i els desigs profunds de la nostra societat.

Amb els importants canvis produïts en les darreres dècades—a la societat en general i als ports d'una manera especial—es pot comprovar una irrupció en el temps d'accions, maneres i relacions de caràcter sociocultural que han guanyat un nou espai, a vegades competint i desplaçant els anteriors. És això el que podem denominar «nova maritimitat»: noves manifestacions culturals, nous escenaris, nous col·lectius, noves pràctiques d'influència local però de caràcter global, noves percepcions de la mar, ressorgiments econòmics, identitats, etc. que tenen una incidència sobre la població, el fet ciutadà i les seves dinàmiques socioculturals. Noves relacions entre els «usuaris» de la mar i la gent de la mar, noves relacions amb el medi: diferències i desigualtats.

Per tot això és necessària una reflexió estratègica integral sobre el futur del litoral barceloní en clau de maritimitat, construïda col·lectivament amb participació de la ciutadania, en xarxa i consensuada amb els diferents agents que intervenen en aquest espai.

El desenvolupament d'una estratègia per als espais del litoral de la ciutat en complicitat amb la ciutadania i amb la resta d'agents que hi intervenen permet no només refermar el valor que el mar té sinó treballar de forma transversal «en clau marina» i aprofitar tot el potencial que aquest fet li suposa (sostenibilitat, economia blava, habitabilitat, més obertura i accessibilitat al mar, etc.). La maritimitat és, en definitiva, un concepte que ha d'impregnar tots els aspectes d'aquesta estratègia.

2 Oportunitat

S'ha detectat un volum important de problemàtiques en relació no tant amb les transformacions urbanístiques que van tenir els espais del litoral durant els anys 80 i 90, sinó amb la gestió que se n'ha fet després. Com s'ha dit anteriorment, la ciutat es va obrir al mar durant aquella època i va recuperar espais de l'àmbit portuari i les platges eliminant les barraques del litoral i regenerant les àrees industrials obsoletes per crear nous espais públics, tot plegat apostant pel turisme com a activitat econòmica clau. Però aquest model de transformació del litoral ha quedat obsolet i ara és incapaç de donar resposta al conjunt de problemàtiques i situacions de conflicte que han anat apareixent als espais contigus al port, a les platges i als barris del litoral que són difícils de gestionar amb els mecanismes clàssics de governança.

El llistat de problemes i necessitats de l'àmbit litoral és llarg, i per posar-hi remei és necessari albirar un nou model el més concertat possible amb tots els agents que intervenen al litoral. Així, el Pla estratègic dels espais litorals de la ciutat (d'ara endavant Pla Litoral) s'entoma amb el propòsit d'assolir una «reconquesta» del front litoral com a àmbit públic de qualitat, obert i gaudit per a tothom i un pacte entorn del nou model de litoral de la ciutat amb tots els agents concernits.

Es tracta doncs, d'un instrument de planificació que pretén ordenar i gestionar tots els espais urbans del front marítim de la ciutat, i que per tant abasta els barris del litoral, els ports, les platges, els equipaments i els espais lliures. Fins ara mai no s'havia plantejat fer una estratègia conjunta que englobés tots aquests àmbits del litoral de la ciutat.

El Pla Litoral es concreta en un conjunt de projectes i accions estratègiques en l'àmbit del litoral de la ciutat. Per la seva naturalesa, algunes d'aquestes accions poden generar controvèrsia entre diferents actors que hi estan implicats (administracions institucionals, ciutadania, empreses, etc.) doncs en molts casos es tenen visions diferents i fins i tot, interessos contraposats. Per aquest motiu, caldrà explorar els «consensos possibles» entorn aquests projectes amb una metodologia de pacte.

Els continguts del Pla Litoral abasten totes les temàtiques que escauen a un pla transversal d'aquestes característiques i que cal diagnosticar per poder comprendre plenament les causes de les problemàtiques detectades, així com per dissenyar solucions eficaces per a aquestes: el poblament i les diverses variables sociodemogràfiques, la dimensió econòmica, la morfologia i els usos dels espais del litoral, les infraestructures, la mobilitat, l'accessibilitat i connectivitat, el medi ambient, la gestió del litoral, els riscos i la resiliència.

L'àmbit territorial del pla està conformat pels 11 barris litorals repartits entre els districtes de Sants-Montjuïc, Ciutat Vella i Sant Martí.

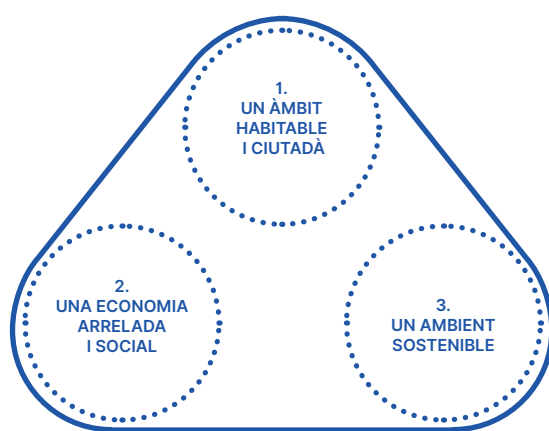

3 Estratègies i projectes

Objectius del Pla

Com ja s'ha fet esment, són dues les idees força del Pla Litoral: **(1) La «reconquesta» (segona conquesta) dels espais litorals de la ciutat com a àmbit públic de qualitat, obert i gaudit per tota la ciutadania;** **(2) La definició d'un model del litoral i el pacte d'aquest amb els actors clau de cada àmbit.**

El Pla aspira a fer que els espais litorals de la ciutat siguin plenament viscuts per la ciutadania com a seus, que gaudeixin d'una bona salut ambiental i que siguin llocs de confluència i ancoratge d'activitats econòmiques de vocació marítima i social. Aquests grans objectius d'habitabilitat, sostenibilitat ambiental i arrelament econòmic es concreten en diversos objectius específics.

OBJECTIUS D'HABITABILITAT

- ➔ Articular un discurs comprensiu sobre el litoral que integri tots els seus elements (ports, platges, passeig marítim, barris del litoral, equipaments i espais verds).
- ➔ Definir un relat estratègic per a cada espai litoral de la ciutat que es tradueixi en la creació de directrius concretes per al planejament i la programació.
- ➔ Elaborar participativament el model de front litoral i pactar-ho amb els ciutadans i tots els agents administratius i territorials.
- ➔ Millorar el diàleg amb els agents socials i econòmics.
- ➔ Resoldre els conflictes d'usos dels espais litorals sempre a favor de la ciutadania.
- ➔ Aprofitar les oportunitats conjunturals per redefinir els usos i adequar-los als propis del litoral, amb l'objectiu d'aconseguir un apropament del ciutadà a la cultura marítima i a l'ús del mar en general.
- ➔ Recuperar la identitat col·lectiva del litoral i de la memòria històrica mar-ciutat. Donar a conèixer la diversitat, heterogeneïtat, valors, passat històric i singularitat del front litoral.
- ➔ Identificar els espais més ocupats i els infrautilitzats, i promoure un equilibri territorial a escala local que permeti descongestionar aquelles zones més saturades i descobrir més espais.
- ➔ Calcular la capacitat de càrrega de les platges i els altres espais litorals sobreocupats, i establir mesures efectives de redistribució de la seva utilització.
- ➔ Millorar la permeabilitat horitzontal i vertical de la ciutat amb el mar, obrint i facilitant l'accessibilitat als espais litorals.

OBJECTIUS DE SOSTENIBILITAT AMBIENTAL

- Afavorir els espais verds litorals i la seva gestió ambiental per apropar-la i fer-la més visible per a la ciutadania.
- Identificar els elements de vulnerabilitat del litoral a curt, mitjà i llarg termini (canvi climàtic) i establir els mecanismes per fer-hi front a l'escala temporal del pla.
- Diagnosticar el funcionament dels serveis ambientals i la gestió d'ecosistemes que hi ha al litoral de Barcelona (e.g. parc d'esculls de Barcelona) i optimitzar-los consegüentment.
- Identificar riscos ambientals associats a les activitats dels ports i a l'ús del litoral, i plantejar estratègies per reduir-los.
- Mitigar els impactes ambientals de l'àmbit (soroll, contaminació atmosfèrica i de l'aigua, etc.)
- Millorar la informació del litoral i la seva comunicació, coordinant i connectant els diferents canals i interlocutors
- Desenvolupar noves interaccions entre els espais de divulgació del litoral i la ciutadania (especialment amb els barris litorals) per donar a conèixer l'estat del fons marí i la biodiversitat marina, així com els treballs que realitzen entitats i centres d'investigació vers el mar.

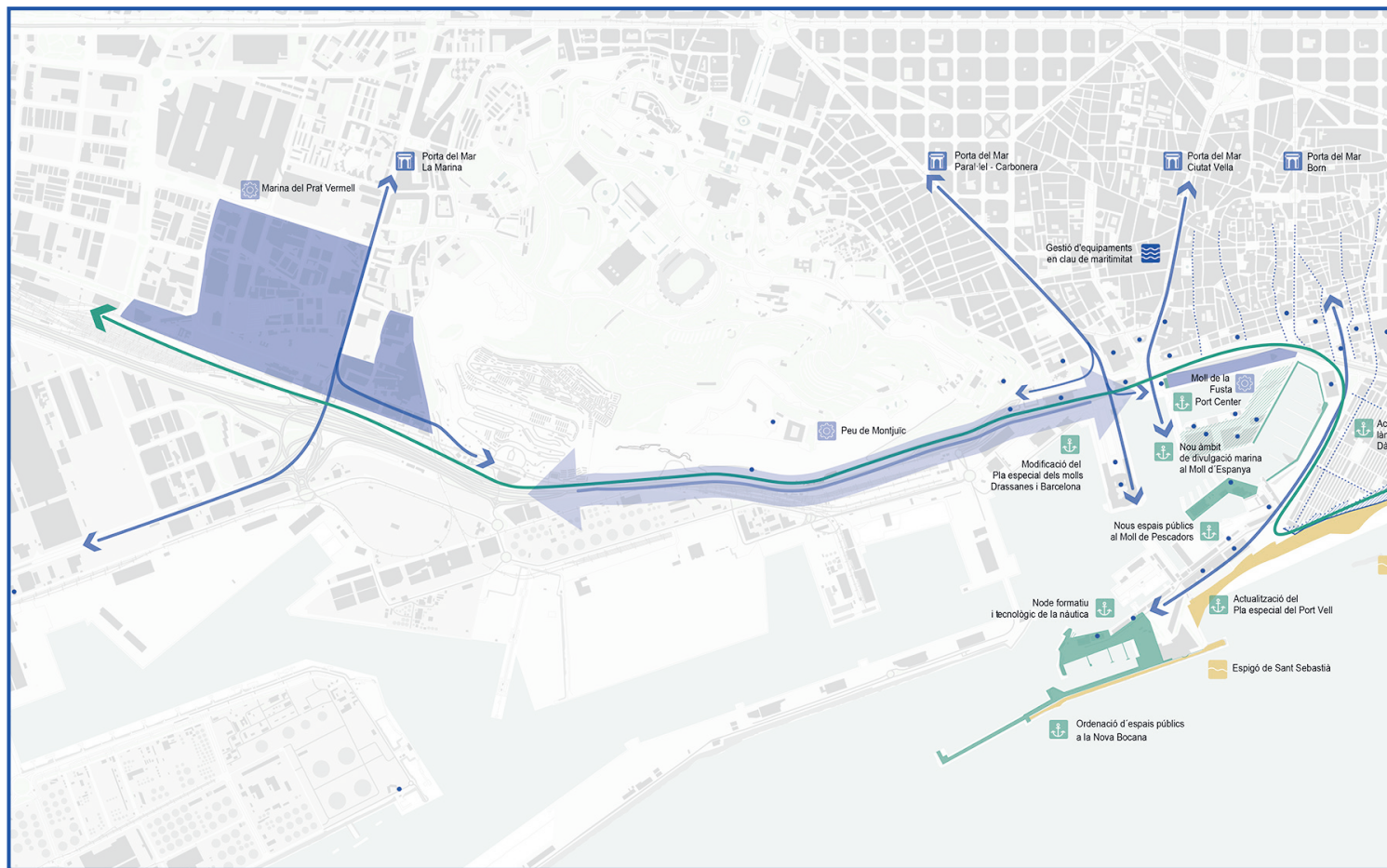
OBJECTIUS DE SOSTENIBILITAT ECONÒMICA

- Conceptualitzar el vessant econòmic del front portuari de la ciutat, i fomentar un model productiu lligat a la condició marítima i portuària de la ciutat.
- Analitzar els sectors econòmics que interactuen al litoral i la població ocupada en aquests, i impulsar accions per revertir les tendències no desitjades i aprofitar les oportunitats existents.
- Avaluar el balanç econòmic de les activitats que es duen a terme al litoral incloent les externalitats que es generen.
- Identificar les necessitats formatives dels perfils professionals vinculats al litoral per promoure la millora de les capacitacions professionals dels ciutadans i augmentar les oportunitats d'ocupació.
- Apropar les activitats nàutiques a la ciutadania.
- Aconseguir la complicitat dels agents econòmics que intervenen en el litoral.
- Establir criteris i nous procediments de coordinació per a l'autorització d'usos tenint en compte l'operativa de les platges i el de ciutat.
- Establir una coordinació empoderada i uns interlocutors clars per a la gestió integrada i efectiva del litoral.

Amb aquest enfocament, el Pla Litoral també contribueix als Objectius de desenvolupament sostenible (ODS) de l'Agenda 2030 de les Nacions Unides i a la seva implementació a Catalunya. En particular, els objectius del pla es relacionen molt estretament amb tres dels ODS:

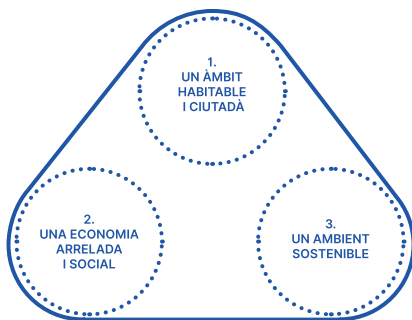
- **ODS 9:** construir infraestructures resilients, promoure la industrialització inclusiva i sostenible i fomentar la innovació.
- **ODS 11:** aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilients i sostenibles.
- **ODS 14:** conservar i utilitzar de forma sostenible els oceans, mars i recursos marins per al desenvolupament sostenible.

PLA LITORAL

3

GRANS OBJECTIUS

15

ESTRATÈGIES

1. Confort, habitabilitat i seguretat
2. Reequilibri dotacions
3. Gestió cívica
4. Serveis proximitat
5. Accessibilitat i continuïtat
6. Accés al mar
7. Formació náutica
8. Ciència i tecnologies marines
9. Economia blava
10. Reducció emissions
11. Naturalització
12. Resiliència
13. Espai saludable
14. Espai de participació
15. Nova governança

61

PROJECTES

MARITIMITAT

- Recuperació de la memòria marítima de la ciutat
- Programa de promoció i divulgació de la cultura marítima
- Gestió d'equipaments en clau de marítimitat

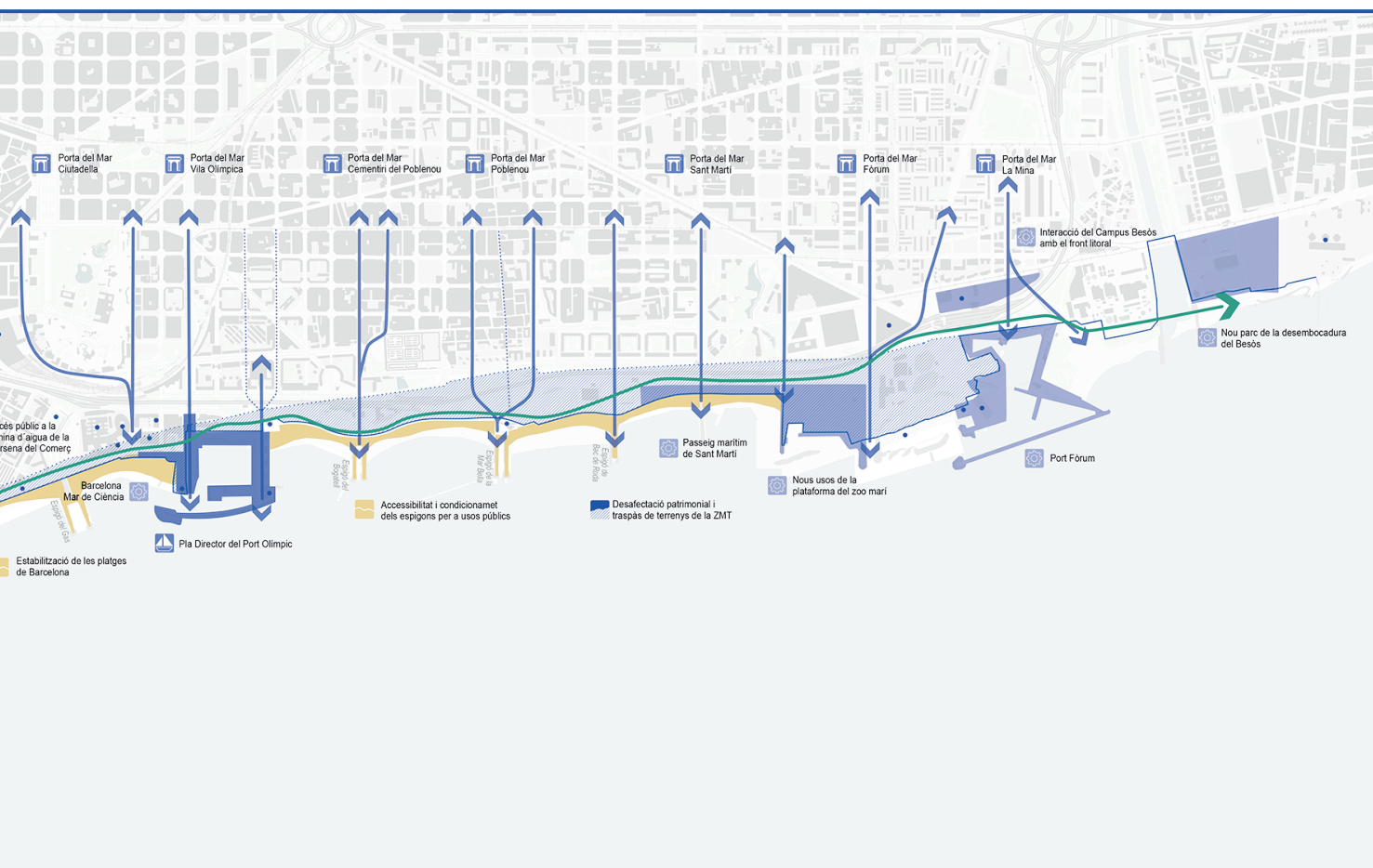
BIODIVERSITAT

- Potenciar els serveis socioambientals de la xarxa de parcs
- Pla d'actuació sobre els serveis ecosistèmics del litoral de Barcelona

SENSIBILITZACIÓ / EDUCACIÓ AMBIENTAL

- Centre del Litoral
- Recorreguts temàtics del litoral
- Accions informatives i de sensibilització per a la millora del coneixement dels hàbitats del litoral

ECONOMIA

- Programes de suport a l'ocupació i l'emprenedoria en els sectors econòmics vinculats al mar
- Accions de suport als projectes comunitaris
- Accions d'impuls al pescaturisme

ZMT

- Desaffectació patrimonial i traspàs de terrenys

GOVERNANÇA

- Pacte del Litoral
- Reorganització de la gestió municipal del litoral
- Observatori del Pla Litoral

PORTES DEL MAR

- 11 Portes del Mar: La Marina, Paral·lel-Carbonera, Ciutat Vella, Born, La Ciutadella, Vila Olímpica, Cementiri del Poblenou, Poblenou, Sant Martí, Fòrum i La Mina

EL CORREDOR LITORAL

- Corredor blau-verd litoral
- Reducció de les externalitats associades a la ronda litoral i dels seus impactes
- Bus H2O

PORT DE BARCELONA

- Node formatiu i tecnològic de la nàutica
- Ordenació d'espais públics a la Nova Bocana
- Nous espais públics del Moll de Pescadors
- Nou àmbit de divulgació marina al Moll d'Espanya
- Port Center
- Modificació del Pla especial dels molls Drassanes i Barcelona
- Ambientaltzació del trànsit marítim
- Pla de gestió sostenible de la mobilitat terrestre induïda pel trànsit marítim
- Creació d'una àrea ECA a la Mediterrània Occidental
- Gestió dels riscos industrials
- Actualització del Pla especial del Port Vell
- Accés públic a la làmina d'aigua de la Dàrsena del Comerç

PORT OLÍMPIC

- Pla Director del Port Olímpic

PLATGES

- Estabilització de les platges de Barcelona
- Espigó de Sant Sebastià
- Accessibilitat i condicionament dels espigons per a usos públics
- Senyalització informativa sobre l'accessibilitat i grau d'ocupació a les platges
- Taula de platges

ALTRES PROJECTES DE TERRITORI

- Peu de Montjuïc
- Marina del Prat Vermell
- Moll de la Fusta
- Barcelona Mar de Ciència
- Passeig marítim de Sant Martí
- Nous usos de la plataforma del zoo marí
- Interacció del Campus Besòs amb el front litoral
- Port Fòrum
- Nou Parc de la desembocadura del Besòs
- Accions de millora de la qualitat ambiental del litoral

Estratègies d'actuació

De l'encreuament dels objectius generals del Pla Litoral amb les conclusions de la diagnosi sorgeixen, d'una manera natural, les estratègies d'actuació que han d'inspirar la concreció dels projectes i les accions específiques del pla. Projectes i accions que han d'estar adreçades a posar remei a les necessitats posades de relleu i a fer possible, en definitiva, que els espais litorals de la ciutat siguin àmbits públics de qualitat oberts i gaudits per tothom, que gaudeixin d'una elevada salut ambiental i que esdevinguin llocs de foment i arrelament de totes les activitats econòmiques i socials que escauen a una ciutat que ha estat i vol ser marítima. Les estratègies d'actuació són les següents:

1. **Augment de confort, l'habitabilitat, la seguretat i la prevenció a l'espai públic:** La reconquesta dels espais litorals de la ciutat com a àmbit públic de qualitat, obert i gaudit per tota la ciutadania és una idea cabdal del Pla Litoral. Perquè sigui possible, és necessari que els espais públics compleixin uns requisits bàsics de confort, habitabilitat i seguretat.
2. **Reequilibri de les dotacions i la utilització dels espais:** els serveis que actualment s'ofereixen al litoral responen a necessitats que han canviat o bé han estat sobrepassades. En molts casos, la sobre-freqüentació dels espais ha comportat problemes de convivència i ha posat en crisi el model de litoral orientat a satisfer a les necessitats de la ciutadania. Cal fer un nou replantejament dels serveis que s'hi ofereixen per adaptar-los tant en les necessitats de la gent de la ciutat com a les exigències de la sostenibilitat ambiental, evitant superar la capacitat de càrrega dels àmbits.
3. **Foment de la gestió cívica:** la Carta Municipal de Barcelona i el Reglament de participació ciutadana de l'Ajuntament fan palesa una voluntat clara d'aprofundir en la democràcia activa, reforçant les pràctiques de col·laboració i cooperació entre l'Ajuntament, el moviment associatiu i els agents socials com a factor de progrés i cohesió. Des d'aquesta voluntat es contemplen instruments com la gestió cívica de competències municipals per a les activitats i els serveis susceptibles de gestió indirecta.
4. **Serveis de proximitat:** si es plantegen objectius orientats a l'equitat social i la sostenibilitat ambiental resulta necessari promoure activitats i serveis que siguin accessibles a peu o en bicicleta i per als quals no sigui necessari agafar el cotxe. Promouen la salut física i les relacions personals, contribueixen a l'economia local i la responsabilitat social, i són la millor opció des del punt de vista ambiental.
5. **Millora de l'accessibilitat i garantia de la continuïtat del litoral:** la diagnosi del Pla Litoral mostra com no tots els àmbits són igualment accessibles en transport públic. Cal treballar per fer que aquesta accessibilitat sigui més isòtropa i per garantir la connectivitat al llarg de tot el front litoral, de riu a riu. A més, en el marc del replantejament general que està portant la ciutat cap a un model de mobilitat més sostenible, segura i saludable, cal plantejar mesures estructurants per a l'impuls dels modes de transport actius (bicicleta i a peu) i la millora de l'oferta de transport públic al litoral, especialment a l'àmbit de llevant.
6. **Accés a la vora del mar:** perquè una ciutat com Barcelona sigui marítima en el sentit més ple de la paraula, és necessari que als ciutadans i les ciutadanes—i sobretot als veïns i les veïnes dels barris del litoral—els sigui fàcil accedir al mar, i no només a través de les platges. El fet de poder arribar a la vora de mar permet fer-se'l seu, poder-lo valorar i voler-lo preservar.
7. **Promoció de la formació nàutica i marítima de difusió del coneixement de les activitats nàutiques:** l'economia blava pot tenir un gran recorregut al litoral de Barcelona, però perquè això pugui ser realitat cal una oferta formativa eficaç. A nivell educatiu ja existeixen l'Institut de Nàutica de Barcelona i la Facultat de Nàutica de la UPC, però cal potenciar-los i fer-ne un node de referència. Per altra banda, és necessari promoure i impulsar de manera coordinada altres activitats formatives que es desenvolupen al litoral de manera que es faci valdre la singularitat de cada instal·lació i es potenciï la nàutica, generant beneficis per a la ciutadania i per a cada instal·lació en particular.

8. **Impuls de les ciències i les tecnologies marines:** Barcelona pot esdevenir una ciutat de referència en ciències i tecnologies marines sostenibles. Per aconseguir-ho és necessari recolzar les entitats i centres de recerca, desenvolupament i innovació que treballen en les diverses branques de coneixement que tenen a la mar com a denominador comú i crear condicions perquè es puguin generar noves sinergies entre elles.
9. **Foment de l'economia blava i l'ocupació inclusiva:** l'economia blava abasta les activitats productives i de serveis més pròpies del litoral, ja que necessiten el mar per al seu desenvolupament. A més, la diagnosi del pla mostra que són sectors que generen efectes multiplicadors més grans que altres activitats econòmiques implantades al litoral de Barcelona. L'impuls a noves iniciatives d'economia social i solidària relacionades amb l'economia blava permetria generar més ocupació inclusiva de qualitat, la promoció dels oficis mariners, la recuperació de la memòria històrica dels barris del litoral i la difusió i promoció de la cultura marítima.
10. **Reducció de les emissions contaminants:** el litoral és un àmbit que aglutina activitats que generen impactes ambientals i molèsties als veïns i veïnes. És necessari actuar per reduir les emissions contaminants tant a l'aire com a l'aigua i la generació de residus per tal de millorar la qualitat de vida dels habitants de la ciutat i la salut del medi ambient en general.
11. **Naturalització de la franja litoral:** actualment la ciutat es troba immersa en un procés de naturalització general dels espais en què el litoral no hauria de ser una excepció. El litoral de la ciutat, per les seves característiques intrínseques, ofereix sens dubte una oportunitat molt important en aquesta línia com espai de gaudi, de tranquil·litat, de refresc, d'educació, de coneixement, etc. A més, pot constituir un connector ambiental clau amb grans espais naturals del contorn urbà com la desembocadura del riu Besòs i la del riu Llobregat, i entre els propis espais verds de la trama urbana.
12. **Increment de la resiliència del litoral:** la resiliència urbana és la capacitat de les ciutats de prevenir, o en els casos que sigui inevitable, minimitzar l'impacte de les situacions d'emergència excepcionals i recuperar-se tant aviat com sigui possible. És necessari que el litoral de la ciutat pugui fer front resilientment als diferents riscos naturals i industrials als quals està exposat, i aquest criteri ha de tenir totes les actuacions que s'hi puguin dissenyar.
13. **Foment del litoral com espai saludable:** el litoral de Barcelona i sobretot la zona de platges és un dels espais de lleure més grans de la ciutat. L'esport és present a tots els espais litorals i ha esdevingut un dels grans elements estructuradors del front marítim. El litoral té el potencial d'allotjar circuits lineals d'alt valor paisatgístic i ambiental ideals per a la pràctica de la vela, la natació, la bicicleta, el patinatge o la cursa. És un àmbit, en definitiva, a fomentar com a espai saludable.
14. **Creació d'espais de trobada conjunts de la ciutadania i dels agents del litoral:** el litoral de la ciutat és un territori ampli en el qual intervenen multitud d'agents públics i privats i que ha esdevingut, en els darrers anys, un espai d'ús ciutadà cada vegada més intens. No és estrany doncs que apareguin situacions i tensions entre els agents amb interessos contraposats, que són difícils de gestionar amb els mecanismes disponibles a dia d'avui. És per aquest motiu que cal crear i organitzar nous espais de debat transversal entre tots els col·lectius socials i els agents del litoral implicats, on es pugui confrontar obertament i donar una resposta positiva a totes les inquietuds i opinions.
15. **Nova governança del litoral:** cal una nova governança del litoral que permeti conjugar la conservació dels seus valors ambientals i el progrés social i econòmic dels seus habitants. El seu disseny ha d'assegurar una coordinació estreta i eficaç entre els diferents agents i institucions públiques amb responsabilitats sobre els diferents àmbits tant de platges com de ports, i ha de garantir la participació ciutadana en els processos de disseny i presa de decisions.

PLA LITORAL

Estratègies i projectes

OBJECTIUS

Un àmbit habitable i ciutadà

Una economía arrelada i social

Un ambiente sostenibile

ESTRATÈGIES D'ACTUACIÓ

PROJECTS

OBJECTIUS		PROJECTES	
Un àmbit habitable i ciutadà	Una economia arrelada i social	Un ambient sostenible	
ESTRATÈGIES D'ACTUACIÓ			
		MARITIMITAT	BIODIVERSITAT
		Recuperació de la memòria marítima de la ciutat	
		Programa de promoció i divulgació de la cultura marítima	
		Gestió d'equipaments en clau de maritimitat	
		Potenciar els serveis socioambientals de la xarxa de parcs	
		Pla d'actuació sobre els serveis ecosistèmics del litoral de Barcelona	
		Centre del Litoral	
		Recorreguts temàtics del litoral: senyalització i programa de rutes	
		Accions informatives i de sensibilització per a la millora del coneixement dels hàbitats del litoral i el seu potencial	
		Programes de suport a l'ocupació i l'emprenedoria en els sectors econòmics vinculats al mar (economia blava)	
		Accions de suport als projectes comunitaris existents i nous, referents a inserció laboral, formació i promoció de l'economia social i les tasques solidàries	
		Accions d'impuls del pesquerisme, el turisme pesquer i les demostracions de pesca i activitats de promoció del peix de proximitat	
		Promoció de la nàutica popular	
		Desafectació patrimonial i traspàs de terrenys de la ZMT	
		Pacte del Litoral	
		Reorganització de la gestió municipal del litoral	
		Observatori del Pla Litoral	
		11 Portes del Mar: La Marina, Paral·lel-Carbonera, Ciutat Vella, Born, La Ciutadella, Vila Olímpica, Cementiri del Poblenou, Sant Martí, Fórum i La Mina.	
		Corredor blau-verd del litoral	
		Reducció de les externalitats associades a la ronda litoral i dels seus impactes	

EL CORREDOR DEL LITORAL														
	Bus H2O													
	Foment dels modes actius	1												
	Nou mapa de zones de pràctica i equipaments esportius del litoral													
	Gestió sostenible de la mobilitat al litoral com a àmbit de gran afluència	1		3	4									
	Node formatiu i tecnològic de la nàutica													
	Ordenació d'espais públics a la Nova Bocana	1				5								14
	Nous espais públics del Moll de Pescadors	1					6							14
	Nou àmbit de divulgació marina al Moll d'Espanya													
	Port Center		2											
	Modificació del Pla especial dels molls Drassanes i Barcelona	1	2			5	6							
	Ambientalització del trànsit marítim													
	Pla de gestió sostenible de la mobilitat terrestre induïda pel trànsit marítim	1												
	Creació d'una àrea ECA a la Mediterrània Occidental												12	
	Gestió dels riscos industrials	1											13	
	Actualització del Pla especial del Port Vell	1	2											
	Accés públic a la làmina d'aigua de la Dàrsena del Comerç	1	2											
	Pla Director del Port Olímpic	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			14
	Estabilització de les platges de Barcelona		2			5	6					12		
	Espigó de Sant Sebastià		2			5	6					12		
	Accessibilitat i condicionament dels espigons per a usos públics	1	2			5	6							
	Senyalització informativa sobre l'accessibilitat i grau d'ocupació a les platges		2			5	6							
	Taula de platges	1	2		4	5						11	13	15
	Peu de Montjuïc	1				5		10						
	Marina del Prat Vermell	1				5								
	Moll de la Fusta	1	2	3	4	5	6	10						
	Barcelona Mar de Ciència		2	3					8				14	
	Passeig marítim de Sant Martí	1	2			5	6					11		
	Nous usos de la plataforma del zoo marí	1	2			5	6	7	8			11	13	
	Interacció del Campus Besòs amb el front litoral	1	2			5								
	Port Fòrum	1				5		7		9				
	Nou Parc de la desembocadura del Besòs	1	2	3	4	5	6					11	13	
	Accions de millora de la qualitat ambiental del litoral	1						10			10		13	13

PORT DE BARCELONA

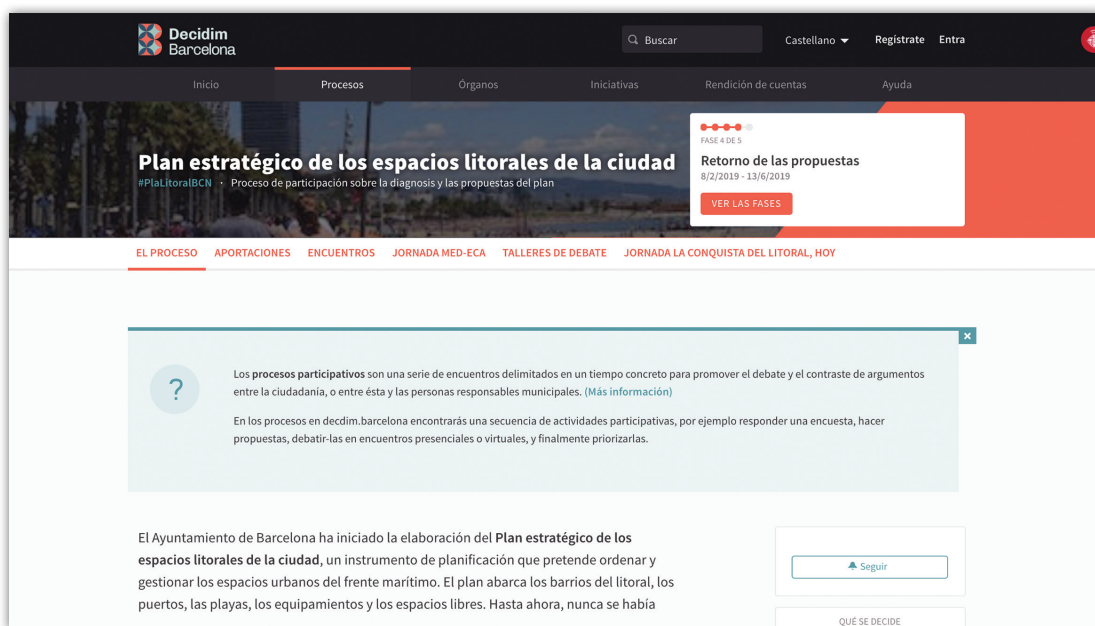
PORT OLÍMPIC

PLATGES

ALTRES PROJECTES DE TERRITORI

4 Participació ciutadana

Per a l'elaboració del Pla Litoral s'ha desenvolupat un procés participatiu ampli i variat mitjançant trobades presencials, i també a través de la plataforma telemàtica decidim.barcelona, que ha permès recollir les opinions, inquietuds i necessitats de la gent que viu, treballa i gaudeix del litoral, així com produir compartidament i consensuar la diagnosi i les propostes del pla.

Captura de pantalla del Pla Litoral a la web Decidim Barcelona.

Les principals activitats de participació que s'han dut a terme són aquestes per ordre cronològic:

1. **Plataforma decidim.barcelona.** Com en tots els processos participatius rellevants de l'Ajuntament, s'ha utilitzat la plataforma decidim.barcelona com una de les vies per vehicular la participació ciutadana. A la plataforma s'han exposat les fases del procés participatiu i les convocatòries, i s'hi ha abocat tota la informació tècnica generada, des dels documents de la diagnosi fins als resultats de cada taller o fòrum de debat. A més, hi ha hagut un espai de bústia oberta i debat permanent perquè les ciutadanes i els ciutadans poguessin preguntar o opinar d'allò que consideressin oportú. A la data de redacció d'aquesta memòria, s'han recollit un total d'11 aportacions per aquest conducte.
2. **Entrevistes amb agents del litoral.** S'han dut a terme un total de 22 entrevistes amb col·lectius i entitats clau del litoral. Més enllà del propòsit informatiu, les reunions han servit per copsar en primera instància les seves inquietuds i expectatives i per orientar en conseqüència el desenvolupament de les següents fases del procés participatiu. S'han recollit més de 350 aportacions durant aquestes trobades.
3. **Celebració d'un Fòrum participatiu al CCCB (Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, 1 de desembre de 2018).** Amb una participació d'unes 90 persones, el Fòrum va ser l'espai de debat i concertació de la diagnosi del pla. Organitzat a partir d'una dinàmica de grups, hi varen haver debats molt interessants dels quals es van recollir un total de 167 aportacions. El Fòrum també va suposar l'inici de la fase de debat de les propostes del pla.

4. **Tallers de debat de projectes.** L'objectiu d'aquestes trobades va ser discutir la concreció dels projectes estratègics del pla, és a dir, de les actuacions que han de permetre la transformació del front litoral en un espai públic de qualitat, obert i gaudit per tota la ciutadania. Es van organitzar un total de sis sessions de petit format amb les següents temàtiques: projectes de sostenibilitat al litoral, projectes d'impuls a l'economia blava, equipaments en clau de maritimitat, projectes en l'àmbit port-ciutat, projectes d'espai públic i d'espais d'oportunitat i projectes de connectivitat i accessibilitat al corredor del litoral. Cada taller va tenir la seva dinàmica pròpia i en conjunt hi va haver una participació global de 139 persones. Es van fonamentar aportacions sobre 17 dels projectes del pla.

5. **Jornada de retorn del procés de participació al MUHBA (Museu d'Història de Barcelona, 13 de juny de 2019).** Es concep aquesta fase última del procés de construcció compartida del pla com una ronda final de valoració dels continguts del pla en el seu conjunt i dels seus projectes més particularment. Conèixer el grau d'adhesió que susciten les diferents propostes del pla és un instrument molt valuós perquè el govern municipal pugui orientar eficientment la seva acció política a favor de les aspiracions de la ciutadania sobre els espais litorals de Barcelona.

5 Tramitació i vigència del Pla

El Pla Litoral s'empara en la Carta Municipal de Barcelona, per la qual es regula el règim especial del municipi de Barcelona, així com les seves modificacions posteriors. La formulació i adopció del pla com a instrument de govern és una atribució de l'Alcaldia de Barcelona segons la lletra r) de l'article 13.1 de la Llei 22/1998. D'acord amb això, escau aprovar-lo mitjançant un decret de l'Alcaldia a l'empara de la lletra d) de l'article 26.2 de la precitada llei.

Per la durada i naturalesa dels processos socials, territorials, econòmics i ambientals que abasta el Pla Litoral aquest s'ha de concebre com un instrument lliscant amb una vigència com a mínim desenal que s'estendria, per tant, fins al 2028 sens perjudici de la seva concreció en plans d'acció de més curt termini. En plans de llarga durada com aquest, és bona pràctica l'establiment de procediments d'avaluació periòdica de l'acompliment dels objectius així com l'establiment d'un termini concret per a l'adaptació de les determinacions del pla «a mitja vida», si escau. En aquesta línia, es preveu l'emissió d'informes bianuals de seguiment durant la vigència del pla i la revisió d'aquest al llarg de 2023.

D'altra banda, es farà una revisió final del pla basada en una avaluació ex-post dels indicadors claus de seguiment (activitat econòmica i ocupació, usos i activitats al litoral, infraestructures i mobilitat, accessibilitat i connectivitat i medi ambient) i un examen crític del grau d'execució de les seves accions i projectes estratègics.

Publicació del Pla Litoral presentada al juny de 2019.

COORDINACIÓ

Marc Garcia. Enginyer de Camins, Canals i Ports / Cap de l'Oficina Estratègica de l'Àmbit Litoral, Ajuntament de Barcelona

Miquel Pybus. Geògraf / Cap d'Estratègia Urbana

EQUIP TÈCNIC

Maribel Cadenas. Arquitecta i antropòloga

Aleix Coral. Enginyer de Camins, Canals i Ports

Maria B. Foselli. Arquitecta

Lídia Padrós. Enginyera de Camins, Canals i Ports

Bàrbara Pons. Arquitecta i paisatgista

Anna Puiggrós. Geògrafa

Sergi Ros. Enginyer de Camins, Canals i Ports

Itzel Sanromà. Ambientòloga

Patricia Giménez. Ambientòloga, Ajuntament de Barcelona, Oficina Estratègica de l'Àmbit Litoral

Lucía Cuesta. Ambientòloga, Ajuntament de Barcelona, Oficina Estratègica de l'Àmbit Litoral

I el suport tècnic i administratiu de Barcelona Regional

COL·LABORACIONS

Urbaning

Paisaje Transversal

Document V1,
Setembre 2019.

© IMATGES
© TEXTS

BR-Barcelona Regional

Cap part d'aquesta publicació, incloent-hi el disseny general i la coberta, no pot ser copiada, reproduïda, distribuïda, transformada, emmagatzemada o transmesa de cap manera ni per cap mitjà, tant si és elèctric com químic, mecànic, òptic, de gravació, de fotocòpia o per altres mètodes, sense l'autorització prèvia per escrit dels titulars de la seva propietat intel·lectual.

**Ajuntament
de Barcelona**

**BARCELONA
REGIONAL**

Carrer 60, 25–27
Edifici Z. 2a planta
Sector A. Zona Franca
08040 Barcelona

T (+34) 932 237 400
F (+34) 932 237 414
br@bcnregional.com
www.bcnregional.com